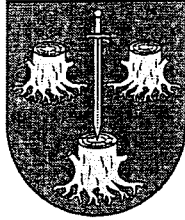

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XX/122/2012
z dnia 28 września 2012r

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW
ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
NA LATA 2012 - 2032
DLA GMINY GÓZD
- aktualizacja
projekt**

Spis treści

1. WPROWADZENIE	3
2. ZAGROŻENIA.....	3
3. CEL I ZADANIA PROGRAMU.....	4
4. WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH REGULUJĄCYCH POSTĘPOWANIE Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	4
5. ZAŁOŻENIA DO PROGRAMU	8
6. OBOWIĄZKI GMINY	8
7. POSTĘPOWANIE Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST.....	10
8. REALIZACJA PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ...	10
9. UNIESZKODLIWIANIE ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	12
10. LOKALIZACJA I UCZESTNICY PROGRAMU	14
11. INFORMACJE O ILOŚCI I STANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY GÓZD.....	16
12. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU	17
13. METODY KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU.....	17
14. WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRZEPISÓW BHP W ZAKRESIE BEZPIECZNEGO USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH	20
15. MONITORING I OCENA REALIZACJI PROGRAMU	22
16. HARMONOGRAM RZECZOWY DO REALIZACJI USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY GÓZD W LATACH 2012 – 2032.....	23
17. PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....	24
18. ZAŁĄCZNIKI	25

1. WPROWADZENIE

Niniejszy dokument stanowi aktualizację „Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest dla gminy Gózd” przyjętego uchwałą Rady Gminy Gózd Nr XXVII/134/2008 z dnia 26.06.2008 r

Obowiązek opracowania w latach 2009-2032 aktualizacji programów usuwania azbestu wszystkich szczebli (wojewódzkich, powiatowych, gminnych) wynika z zapisów Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, przyjętego Uchwałą Rady Ministrów nr 122/09 z dnia 14 lipca 2009, zmienioną Uchwałą Rady Ministrów nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010.

Ze względu na zagrożenie, jakie stwarza azbest, musi być usunięty z wszystkich obiektów w kraju do końca 2032 roku. Przy założonym okresie usuwania, wiele z tych wyrobów przekroczy wszelkie normy i granice bezpiecznego użytkowania. Dlatego niezwykle istotne jest ustalenie kolejności usuwania wyrobów zawierających azbest.

2. ZAGROŻENIA

Azbest jest materiałem niebezpiecznym wymienionym w wykazie substancji niebezpiecznych stanowiących załącznik do rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 lutego 2010 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z klasyfikacją i oznakowaniem (*Dz.U. 2010 Nr 27 poz., 140*) jako substancja o udokumentowanym działaniu rakotwórczym i stanowiąca poważne zagrożenie zdrowia.

Jednakże azbest staje się zagrożeniem wyłącznie wówczas, kiedy jego włókna zostają uwolnione do powietrza. Wdychając powietrze zawierające włókna azbestowe ludzie są narażeni na następujące choroby układu oddechowego: pylica azbestowa, rak płuc, międzybłoniak. Najgroźniejszą chorobą jest rak płuc, który prowadzi do śmierci w 95 % przypadków.

Nie ma w Polsce dokładnych danych dotyczących liczby osób, w przeszłości narażonych zawodowo, oraz w przeszłości i obecnie narażonych środowiskowo.

Nadal istnieje skażenie środowiska pyłem azbestu, pochodzącym z tak zwanych „dzikich” wysypisk odpadów – szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach. Nadal ma miejsce pylenie – w coraz większym stopniu – z uszkodzonych powierzchni płyt na dachach i elewacjach budynków.

Azbest jest włóknistym skupieniem minerałów z grupy serpentynów lub amfiboli. Pod względem chemicznym jest uwodnionym krzemianem magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Główne odmiany azbestu to:

- chryzotyl – (tzw. azbest biały, głównie stosowany do wyrobów azbestowo-cementowych)
- krokidolit (azbest niebieski, najczęściej wykorzystywany w przemyśle)
- azbest grunerytowy (amozyt, azbest brązowy, bardzo rzadko wykorzystywany w Polsce)
- azbest aktynolitowy
- azbest antofilitowy
- azbest tremolitowy

W celach komercyjnych wykorzystuje się głównie pierwsze trzy odmiany, jako element wzmacniający lub jako izolacja termiczna, akustyczna lub elektryczna. Z uwagi na swoje właściwości dźwiękoszczelne, odporność na czynniki chemiczne stosuje się go zarówno w budynkach użytkowych, przemysłowych jak i mieszkalnych. Dzięki swojej wyjątkowej wytrzymałości jest wykorzystywany m.in. w wagonach kolejowych, statkach, samolotach, przy

produkcji sprzętu gospodarstwa domowego np. piecyków elektrycznych, suszarek, kuchenek. Na świecie był wykorzystywany w ponad pięciu tysiącach wyrobów, w Polsce w około trzystu. Zawartość azbestu w poszczególnych materiałach jest różna i może zawierać od 1% do 100% tego materiału. Szacuje się, iż na terenie Polski znajduje się ponad piętnaście milionów ton wyrobów zawierających azbest.

Azbest wykorzystywany był przede wszystkim w następujących wyrobach:

- wyroby azbestowo-cementowe (ogniotrwałe, odporne na korozję, gnicie): płyty faliste, obudowy, płyty warstwowe, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe, płyty elewacyjne, płyty Karo
- wyroby izolacyjne: izolacja kotłów parowych, wymienników ciepła, zbiorników, przewodów rurowych, tkanin ognioodpornych (wata, włókna, sznury, tkaniny, taśmy)
- wyroby uszczelniające: tektury, płyty azbestowo-kauczukowe odporne na podwyższoną temperaturę, szczeliwa plecione
- wyroby cierne: okładziny cierne, taśmy hamulcowe
- wyroby hydroizolacyjne: lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, asfalty drogowe uszlachetnione, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe

Obecnie, dzięki postępowi technicznemu oraz badaniom chemicznym większość wyrobów azbestowych posiada swoje zamienniki (erionit, wollastonit, attapulgit, sepiolit). Wyjątek stanowią diafragmy i wały ciągnięte służące do produkcji szkła. Jednakże i tutaj azbest może być wykorzystywane wyłącznie do czasu ich zużycia lub do czasu, kiedy będą dostępne substytuty bezazbestowe, w zależności od tego, która okoliczność wystąpi pierwsza.

3. CEL I ZADANIA PROGRAMU

Celem głównym niniejszej Aktualizacji Programu jest:

- spowodowanie usunięcia z terenu gminy Gózd wyrobów zawierających azbest do roku 2032
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko

Natomiast podstawowym zadaniem Aktualizacji Programu jest kontynuacja procedur przy usuwaniu przedmiotowych wyrobów oraz wskazanie możliwości pozyskania funduszy na usunięcie wyrobów zawierających azbest i wdrożenie nowego harmonogramu działań.

4. WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH REGULUJĄCYCH POSTĘPOWANIE Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

Jednym z najważniejszych aktów prawnych wydanych w związku z negatywnym wpływem azbestu na ludzi jest ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.). Zgodnie z art. 1 ust. 1 ww. ustawy ustawodawca zakazał wprowadzania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zarówno azbestu jak i wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów azbestowych oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Ustawa ta weszła w życie 28 września 1997 r. Z chwilą zakazu produkcji azbestu i obrotu materiałami azbestowymi, podstawowym problemem stało się jego usunięcie ze środowiska.

Zarówno przedmiotowa ustawa, jak i jej przepisy wykonawcze dotyczą również ochrony zdrowia pracowników zatrudnionych przy pracach związanych z azbestem. Pracownikom tym przysługuje szereg świadczeń finansowych, jak i specjalna opieka zdrowotna.

Kolejnymi ustawami, w tym po zmianach regulującymi postępowanie z materiałami zawierającymi azbest są:

- ✓ *ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.)*
- ✓ *ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150 z późn. zm.)* – zgodnie z art. 1 ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju
- ✓ *ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 180, poz. 1243, z późn. zm.)* – ustawa ta określa przede wszystkim zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający jak najlepszą ochronę zdrowia i życia ludzkiego oraz ochronę środowiska. Ustawa określa m.in. obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych, jakimi są wyroby azbestowe
- ✓ *ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11, poz. 84 z późn. zm.)* – zgodnie z art. 1 ustawa ta określa warunki, zakazy lub ograniczenie produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub środowisko
- ✓ *ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671 z późn. zm.)* – ustawa określa zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz wskazuje organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach

Kolejną grupę przepisów w zakresie postępowania z wyrobami zawierającymi azbest stanowią obowiązujące rozporządzenia. Do najistotniejszych należą:

- ✓ *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206)* – dokument ten określa rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w następujących grupach i podgrupach z przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

06 07 01 – odpady azbestowe z elektrolizy

06 13 04 – odpady z przetwarzania azbestu

10 11 81 – odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła)

10 13 09 – odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych

15 01 11 – opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi

16 01 11 – okładziny hamulcowe zawierające azbest

16 02 12 – zużyte urządzenia zawierające azbest

17 06 01 – materiały izolacyjne zawierające azbest

17 06 05 – materiały konstrukcyjne zawierające azbest

✓ *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska, jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055) – wśród instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie środowiska wymieniane są instalacje do przetwarzania azbestu lub do wytwarzania lub przetwarzania produktów zawierających azbest w przemyśle mineralnym*

✓ *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. 2009, Nr 124, poz. 1033) – rozporządzenie reguluje zagadnienia dotyczące terminu i formy składania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu*

✓ *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595). Zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia w sposób nieselektywny mogą być składowane odpady:*

17 06 01 – materiały izolacyjne zawierające azbest

17 06 05 – materiały konstrukcyjne zawierające azbest

✓ *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz.U. 2010 nr 249 poz. 1673)*

✓ *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz.U. 2010 nr 249 poz. 1673)*

✓ *Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz.U. 2002 nr 236 poz. 1986)*

✓ *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833 z późn. zm.) – rozporządzenie określa m.in. najwyższe dopuszczalne stężenie w środowisku pracy pyłów zawierających azbest*

✓ *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu i sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858 z późn. zm.) - rozporządzenie stosuje się do składowisk odpadów, z wyjątkiem składowisk niebezpiecznych, na których składowane są odpady oznaczone kodami: 17 06 01 – materiały izolacyjne zawierające azbest oraz 17 06 05 - materiały konstrukcyjne zawierające azbest*

✓ *Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231)*

✓ *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549 z późn. zm.)*

✓ *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby*

zawierające azbest (Dz. U. z 2011 Nr 8, poz. 92) - rozporządzenie określa m.in. wymagania w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu lub wyrobów zawierających azbest oraz oznaczenia miejsc ich występowania, wymagania w zakresie wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest, wymagania techniczne, jakie należy spełnić przy wykorzystywaniu i przemieszczaniu wyrobów zawierających azbest oraz przy wykorzystywaniu i oczyszczaniu instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest. Ponadto określa sposób inwentaryzowania wyrobów zawierających azbest, w miejscach ich wykorzystywania

✓ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudnienia przy niektórych z tych prac (Dz. U. Nr 200, poz. 2047, z późn. zm.)

✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 z późn. zm.) – rozporządzenie określa obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest, warunki przygotowania do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania oraz wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.

✓ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010 Nr 213 poz. 1397) nakładany jest obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm).

Zgodnie z § 2 pkt. 1 do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się następujące rodzaje przedsięwzięć:

25) wydobywanie azbestu lub instalacje do wytwarzania lub przetwarzania azbestu lub produktów zawierających azbest:

- a) produktów azbestowo-cementowych w ilości gotowego produktu nie mniejszej niż 200 t na rok,
- b) materiałów ciernych w ilości gotowego produktu nie mniejszej niż 50 t na rok,
- c) innych produktów zawierających azbest w ilości nie mniejszej niż 200 t na rok;

✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 185, poz. 1920, z późn. zm.)

✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz. 2771, z późn. zm.)

✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).

✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. 2011 nr 33 poz. 166)

zawierające azbest (Dz. U. z 2011 Nr 8, poz. 92) - rozporządzenie określa m.in. wymagania w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu lub wyrobów zawierających azbest oraz oznaczenia miejsc ich występowania, wymagania w zakresie wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest, wymagania techniczne, jakie należy spełnić przy wykorzystywaniu i przemieszczaniu wyrobów zawierających azbest oraz przy wykorzystywaniu i oczyszczaniu instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest. Ponadto określa sposób inwentaryzowania wyrobów zawierających azbest, w miejscach ich wykorzystywania

✓ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudnienia przy niektórych z tych prac (Dz. U. Nr 200, poz. 2047, z późn. zm.)

✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 z późn. zm.) – rozporządzenie określa obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest, warunki przygotowania do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania oraz wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.

✓ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2010 Nr 213 poz. 1397) nakładany jest obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm).

Zgodnie z § 2 pkt. 1 do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się następujące rodzaje przedsięwzięć:

25) wydobywanie azbestu lub instalacje do wytwarzania lub przetwarzania azbestu lub produktów zawierających azbest:

- a) produktów azbestowo-cementowych w ilości gotowego produktu nie mniejszej niż 200 t na rok,
- b) materiałów ciernych w ilości gotowego produktu nie mniejszej niż 50 t na rok,
- c) innych produktów zawierających azbest w ilości nie mniejszej niż 200 t na rok;

✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 185, poz. 1920, z późn. zm.)

✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz. 2771, z późn. zm.)

✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).

✓ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. 2011 nr 33 poz. 166)

- ✓ *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie (Dz. U. Nr 189, poz. 1603)*
- ✓ *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 lutego 2010 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z klasyfikacją i oznakowaniem (Dz.U. Nr 27 poz. 140)*
- ✓ *Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 26 września 2011 r. w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2012 (M. P. 2011 r. Nr 94, poz. 958)*
Rozporządzenie to określa jednostkowe stawki opłaty za gazy lub pyły wprowadzone do powietrza (w tym azbest) oraz umieszczenie odpadów na składowisku (w tym odpadów o kodach: 06 07 01 – odpady azbestowe z elektrolizy, 06 13 04 – odpady z przetwarzania azbestu, 10 11 81 – odpady zawierające azbest, 10 13 09 – odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych, 15 01 11 – opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego, włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi, 16 01 11 – okładziny hamulcowe zawierające azbest, 16 02 12 – zużyte urządzenia zawierające azbest, 17 06 01 – materiały izolacyjne zawierające azbest i 17 06 05 materiały konstrukcyjne zawierające azbest).

5. ZAŁOŻENIA DO PROGRAMU

Tworząc koncepcję Aktualizacji Programu przyjęto następujące założenia:

- Uczestnikami programu są osoby fizyczne mieszkańcy gminy Gózd, a w szczególności właściciele budynków pokrytych wyrobami azbestowymi (eternitem),
- Informacja o programie jest ogólnie dostępna,
- Program usuwania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych będzie finansowany głównie przez gminę przy udziale środków zewnętrznych,
- Uczestnicy i realizatorzy programu będą stale informowani o przebiegu realizacji

6. OBOWIĄZKI GMINY

o Obowiązki samorządu gminnego:

- gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właściciele i zarządców nieruchomości - wspólnoty mieszkaniowe) o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
- przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest (*Dz. U. 2009, Nr 124, poz. 1033*),
- informowanie mieszkańców na temat negatywnych skutków oddziaływania azbestu na stan zdrowia mieszkańców oraz o możliwości usunięcia wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem,
- współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja środowiska).

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia,

- przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury,
- sporządzenie i przedłożenie marszałkowi województwa (dot. przedsiębiorców) lub wójtowi gminy (dot. osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami) oraz aktualizacja informacji o wyrobach zawierających azbest

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 z późn. zm.) właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, przeprowadza kontrole stanu tych wyrobów w terminach wynikających z oceny stanu tych wyrobów. Z przeprowadzonej kontroli sporządzana jest ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Od wyników tej kontroli zależy procedura dalszego postępowania:

- pozostawienie wyrobu i zabezpieczenie go w miejscu eksploatacji, w celu wyeliminowania możliwości lub ograniczenia emisji włókien azbestowych do powietrza,
- usunięcie wyrobów i zastąpienie ich materiałami nie zawierającymi azbestu.

Należy podkreślić, że prace przy usuwaniu lub zabezpieczaniu wyrobów azbestowych powinny być wykonywane przez wykonawców posiadających odpowiednie kwalifikacje. W przypadku wyrobów zawierających azbest niezakwalifikowanych do wymiany powinny one zostać zabudowane szczelną przegrodą bez naruszania samego wyrobu lub ich powierzchnia powinna być pokryta szczelną powłoką za pomocą substancji impregnujących, związków cząstki azbestu i uniemożliwiających kruszenie się wyrobu azbestowego.

Wszelkie prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest należy dokonywać zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane*, rozdz. 4 "Postępowanie poprzedzające rozpoczęcie robót budowlanych", rozdz. 5 "Budowa i oddawanie do użytku obiektów budowlanych".

W przypadku konieczności usunięcia elementów zawierających azbest z obiektów budowlanych, inwestor musi przestrzegać przepisów ustawy *Prawo Budowlane* oraz przepisów specjalnych dotyczących azbestu.

Warunkiem koniecznym bezpiecznego dla ludzi i środowiska użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest jest rzetelnie sporządzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i ocena ich stanu, określająca, w zależności od rodzaju, stanu i sposobu zastosowania azbestu, stopień pilności wymiany wyrobów zawierających azbest.

Drogę utwardzoną odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. *o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.), po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu, zwaną dalej "drogą zabezpieczoną", wykorzystuje się bez ograniczeń czasowych, z zastrzeżeniem ust. 2.

Dla drogi zabezpieczonej jej zarządca sporządza roczny plan kontroli nawierzchni i pobocza, uwzględniający natężenie ruchu, stopień narażenia na ruchy masowe ziemi oraz inne zjawiska mogące spowodować uszkodzenie nawierzchni, podbudowy i struktury drogi zabezpieczonej.

W przypadku naruszenia nawierzchni drogi zabezpieczonej i jej pobocza, stwierdzonego w wyniku kontroli doraźnej lub realizacji planu kontroli, dalsze wykorzystywanie drogi jest możliwe po przeprowadzeniu działań skutecznie zabezpieczających przed emisją włókien azbestu.

Zgodnie z zapisami Programu¹ jest możliwe usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu własnej nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm, przez osoby odpowiednio przeszkolone, które dysponują środkami technicznymi eliminującymi narażenie na kontakt z włóknami azbestu. Prace te mogą być wykonywane incydentalnie.

Prace przy usuwaniu azbestu mogą wykonywać wyłącznie podmioty gospodarcze posiadające stosowne zezwolenie w zakresie wytwarzania odpadów azbestowych tj. decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami uzyskane na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.).

Zgodnie z zapisami wykazanej ustawy wytwórca odpadów, który prowadzi działalność polegającą na świadczeniu usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw, a także przetwarzania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych, jest obowiązany do uzyskania decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami.

7. POSTĘPOWANIE Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

Prace przy usuwaniu lub zabezpieczaniu wyrobów azbestowych powinny być wykonywane przez wykonawców posiadających odpowiednie kwalifikacje.

Na skutek nieprzestrzegania nałożonych na jednostki organizacyjne i osoby fizyczne obowiązków w zakresie bezpiecznego wykorzystania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz obowiązków sprawozdawczości w tym zakresie mają zastosowanie zapisy tytułu VI ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. *Prawo ochrony środowiska*. Przewidują one w takich przypadkach odpowiedzialność karną tj. kary aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny orzekane na podstawie przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia oraz odpowiedzialność administracyjną poprzez wstrzymanie prowadzonej przez podmiot korzystający ze środowiska lub osobę fizyczną działalności powodującej pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrażającej życiu lub zdrowiu ludzi. Ponadto do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko, w tym również powstałe w wyniku postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego

8. REALIZACJA PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Realizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest powoduje konieczność koordynacji wszystkich jednostek i instytucji przedmiotowo odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań lub pośrednio biorących udział w ich realizacji. Dlatego też zadania są realizowane na trzech poziomach:

¹ Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

- Centralnym – Rada Ministrów, minister właściwy do spraw gospodarki i w strukturze ministerstwa Główny Koordynator Programu²,
- Wojewódzkim – samorząd województwa,
- Lokalnym – samorząd powiatowy, samorząd gminny.

Samorząd gminny:

- gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl,
- przygotowywanie i aktualizacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm,
- organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie,
- inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,
- współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
- współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu,
- współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska)

Należy zaznaczyć, że Aktualizacji Programu powinna być realizowana przez istniejącą strukturę samorządu terytorialnego. Nieodzownym elementem wspierającym założenia Aktualizacji będzie także współpraca z organizacjami pozarządowymi, instytucjami naukowymi oraz mediami.

Przystępując do usuwania wyrobów azbestowych należy:

1. Przeprowadzić inwentaryzację miejsc i wyrobów zawierających azbest przewidzianych do usunięcia (na drukach stanowiących załączniki nr 1 i 2 do *Programu*);
2. Zgłosić organowi administracji architektoniczno – budowlanej, na 30 dni przed planowanym terminem robót, zamiar wykonania prac.
3. Zgłosić usunięcie wyrobów azbestowych Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego w Radomiu.
4. Zgłoszenie to powinno zawierać rodzaj i nazwę wyrobu zawierającego azbest, termin rozpoczęcia i zakończenia prac, adres obiektu, kopię aktualnej oceny stanu wyrobów zawierających azbest, określenie liczby pracowników, którzy będą przebywać w kontakcie z azbestem.

² Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

9. UNIESZKODLIWIANIE ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Z uwagi na zagrożenie, jakie stanowi azbest odpady zawierające tą substancję nie mogą być poddane odzyskowi. Dominującą formą zabezpieczenia wyrobów azbestowych po ich usunięciu jest właściwe składowanie w wyznaczonych i specjalnie przygotowanych miejscach. Tematyka ta została uregulowana w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549 z późn. zm.).

Na składowisku odpadów azbestowych deponowane są odpady pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej oznaczone kodami:

17 06 01 – materiały izolacyjne zawierające azbest

17 06 05 – materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

Zasady składowania odpadów zawierających azbest ustala decyzja zatwierdzająca instrukcję eksploatacji składowiska odpadów azbestowych.

Nadto zgodnie z Programem³ od 2009 roku dopuszczono możliwość przetwarzania odpadów azbestowych w sposób zapewniający unicestwienie włókien azbestu. Prawne dopuszczenie przetwarzania odpadów azbestowych w urządzeniach przewoźnych służących unicestwieniu włókien azbestu stwarza możliwość alternatywną dla budowy nowych składowisk odpadów azbestowych.

W tabeli 1 zamieszczono wykaz składowisk odpadów azbestowych zlokalizowanych na terenie Polski, w tym województwa mazowieckiego.

Tabela 1. Wykaz składowisk odpadów azbestowych zlokalizowanych na terenie Polski

Lp.	Nazwa składowiska, adres i zarządzający	Wolna pojemność [m ³]
województwo dolnośląskie		
1.	Składowisko Odpadów Przemysłowych, ul. Górnicza 1 58-303 Wałbrzych, Mo-Bruk Korzenna 214 33-322 Korzenna	4 312
2.	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Trzebczu gm. Polkowice	1240
3.	Składowisko odpadów w Marcinowie, gm. Trzebnica, Zakład Gospodarki Komunalnej w Trzebnicy ul. Piłsudskiego 1 55-100 Trzebnica	6 000
4.	Teren KGHM „Polska Miedź” w Lubinie Oddział Huta Miedzi Głogów ul. Żukowicka 1 67-200 Głogów, KGHM „Polska Miedź” S.A. w Lubinie Oddział Huta Miedzi Głogów	Wykorzystywane przez właściciela
województwo kujawsko – pomorskie		
5.	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Małociechowo, gm. Pruszcz, „ECO-POL” Sp. z o.o. ul. Dworcowa 9 86-120 Pruszcz	10 079
województwo lubelskie		
6.	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Poniatowa Wieś, gm. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Młodzieżowa 4 24-320 Poniatowa	1 489
7.	Składowisko Piaski Zarzecze II Kraśnik, WOD-BUD Sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 14 23-200 Kraśnik	138 970
8.	Składowisko odpadów azbestowych w miejscowości Srebrzyszcze gm. Chełm, Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Chełmie	1 340

³ Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

	ul. Ks. Piotra Skargi 11 22-100 Chełm	
województwo lubuskie		
9.	Składowisko Odpadów w Chruściku, ul. Małszyńska 180, Gorzów Wlkp., zarządzane przez Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Gorzów Wlkp., ul. Teatralna 49	25 816
województwo łódzkie		
10.	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Jadwinówka gm. Radomsko, Metalurgia S.A. ul. Reymonta 62 97-500 Radomsko	12 000
11.	„Bagno – Lubień” Elektrownia „Bełchatów” Elektrownia Bełchatów S.A. z/s w Rogowcu ul. Wyzwolenia 30 97-406 Rogowiec	na potrzeby własne zakładu
województwo małopolskie		
12.	Składowisko Komunalne w Ujkowie Starym, pow. olkuski, Zakład Gospodarki Komunalnej „Bolesław” Sp. z o.o., ul. Osadowa 1 32-329 Bolesław	43 118
13.	Składowisko odpadów „Za rzeką Białą” ul. Kwiatkowskiego 8 33-101 Tarnów, Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o. ul. Kwiatkowskiego 8 33-101 Tarnów	8 200
województwo mazowieckie		
14.	Składowisko Odpadów Komunalnych w Rachocinie, Miasto Sierpc, ul. Traugutta 32	45 000
województwo podlaskie		
15.	Składowisko Odpadów Miastkowo pow. Łomża, MPGKiM ul. Akademicka 22 18-400 Łomża	682
P	Składowisko odpadów budowlanych zawierających azbest na terenie składowiska odpadów komunalnych w m. Korytki, Komunalny Zakład Budżetowy ul. Mickiewicza 4 18-420 Jedwabne gm. Jedwabne	[I etap - 20 000] [II etap - 21 500]
województwo podkarpackie		
16.	Składowisko Odpadów Komunalnych w Młynach pow. jarosławski, Zakład Gospodarki Komunalnej gminy Radymno z/s w Skołoszowie 341	35 762
17.	Składowisko Odpadów Pysznica gm. Pysznica, Gminny Zakład Komunalny ul. Wolności 295 37-403 Pysznica	280
P	Kozodrza gm. Ostrów, Zakład Usług Komunalnych w Ostrowie	[17 740]
województwo pomorskie		
18.	Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie Bierkowo 120 76-261 Bruskowo Wielkie gm. Słupsk, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Słupsku, ul. Szczecińska 112 76-200 Słupsk	3 900
19.	Składowisko Odpadów w Gilwie Małej Gilwa Mała 8 82-500 Kwidzyn, Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Gilwa Mała 8, 82-500 Kwidzyn	81 639
P	Kwaterna na odpady zawierające azbest, Zakład Utylizacyjny Gdańsk Szadółki, ul. Jabłoniowa 55	-
województwo śląskie		
20.	Sektor III, Składowiska Odpadów w Knurowie, ul. Szybowa, zarządzane przez PPHU „KOMART” Sp. z o.o., Knurów, ul. Szpitalna 7	239 090
P	Składowisko odpadów komunalnych Świętochłowice – teren po eksploatacji hałdy Huty „Florian” Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Łagiewnicka 76, 41-608 Świętochłowice	[18 000]
21.	Kwaterna X na odpady azbestowe w ramach składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Dąbrowie Górniczej Koksownia „Przyjaźń” Sp. z o.o. ul. Koksownicza 1 42-523 Dąbrowa Górnicza	358
22.	Składowisko odpadów azbestowych na terenie Oczyszczalni Ścieków Deszczowo-Przemysłowych Huty Katowice Dąbrowa Górnicza, Składowisko odpadów azbestowych na terenie Oczyszczalni Ścieków Deszczowo-Przemysłowych Huty Katowice Dąbrowa Górnicza	Wykorzystywane przez właściciela

23.	Wydzielona subkwateryna na odpady zawierające azbest w ramach sektora III składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Jastrzębiu Zdroju, Cofinco-Poland Sp. z o.o. ul. Graniczna 29 40-956 Katowice	15 977
województwo świętokrzyskie		
24.	Składowisko odpadów azbestowych w m. Dobrów gm. Tuczępy	144 008
województwo warmińsko – mazurskie		
25.	Zakład Utylizacji Odpadów w Elblągu ul. Szańcowa 1 82-300 Elbląg, Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. ul. Szańcowa 1, 82-300 Elbląg	2 475
26.	Składowisko odpadów zawierających azbest Półwieś gm. Zalewo, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. ul. 3-go Maja 8 14-100 Ostróda	19 900
województwo wielkopolskie		
27.	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych w Koninie, ul. Sulańska 11, Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. ul. Sulańska 11 62-510 Konin	119 800
województwo zachodnio – pomorskie		
28.	Składowisko Odpadów w m. Dalsze gm. Myślibórz, „EKO – MYŚL” Sp. z o.o. Dalsze 36, 74-300 Myślibórz	15 520
29.	Zakład odzysku odpadów ul. Łubuszan 80 Sianów, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Komunalna 5 75-724 Koszalin	15 350

Zródło Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

10. LOKALIZACJA I UCZESTNICZY PROGRAMU

Gmina Gózd położona jest na terenie Równiny Radomskiej w obrębie Wzniesień Południowo-Mazowieckich w południowej części województwa mazowieckiego w powiecie radomskim. Gmina Gózd położona jest drodze krajowej Nr 12 Radom – Łódź w odległości 18 km od Radomia. Od północy gmina graniczy z gminą Jedlnia - Letnisko od południa z gminą Skaryszew, a od zachodu z gminą Miasta Radomia, od wschodu z gminami: Pionki i Tczów (powiat zwoleński).

W skład gminy wchodzi 20 sołectw. Położenie gminy Gózd określają współrzędne geograficzne długość 21°23'E, szerokość 51°23'N.

Gmina zajmuje powierzchnię 7 795 ha, a struktura użytkowania gruntów przedstawia się następująco:

- użytki rolne 6 590 ha
 - w tym grunty orne 5 614 ha
 - łąki trwałe i pastwiska 890 ha
 - sady 86 ha
- lasy i grunty leśne 655 ha
- tereny inne i nieużytki 550 ha

Rolnictwo w gminie Gózd jest główną gałęzią gospodarki pomimo, że zainteresowanie nim spada. Pozostanie jeszcze przez dłuższy czas podstawowym działem, który będzie decydował o rozwoju społeczno – ekonomicznym gminy. Służy temu charakter rolniczy gminy, który w konsekwencji stwarza dogodne warunki do działalności rolniczej i przemysłu rolno-spożywczego, przetwórczego oraz rozwoju agroturystyki.

Największą powierzchnię na terenie gminy zajmują gleby klasy IV i V.

Gmina Gózd położona jest w zlewni dwóch rzek: Pacynki wraz z Gzówką dopływem rzeki Mlecznej i Modrzejowianki (dopływ Iłżanki). Rzeka Pacynka to największy dopływ rzeki Mlecznej, której powierzchnia zlewni wynosi 166,1 km². Odwadnia głównie obszary o charakterze rolniczym. Na terenie gminy położony jest obszar górnego dorzecza Pacynki. Rzekę tę zasila dopływ rzeki Gzówka, na której wybudowany jest zbiornik zaporowy Siczki. Rzeka Gzówka swój początek bierze z rowów melioracyjnych przecinających lasy, łąki i pola

uprawne w Czarnym Lasku. Na obszarze rzeki Gzówki występują gleby lekkie bielcowe z domieszkami gliniasto-iłowymi. Teren zlewni wykorzystany jest w 60% do celów rolniczych. Południowa część gminy położona jest w dorzeczu rzeki Modrzejowianki - cieku zwanego Mucha. Mucha wypływa na północny-zachód od miejscowości Kłonówek. Opuszcza teren gminy Gózd po minięciu miejscowości Kłonów. Do Modrzejowianki wpada na terenie gminy Kazanów Modrzejowianka (zwana też Modrzejowica) wypływa na wschód od Pakosławia (gmina Iłża). Do ujścia Kobyłanki dolina rzeki jest szeroka, o niewyraźnych krawędziach. Miejscami można spotkać zabagnienia. Do najważniejszych dopływów Modrzejowianki oprócz Muchy można zaliczyć: dopływ z Polan, Kobyłankę i Strugę Tęczową. Całkowita długość Modrzejowianki wynosi 19,4 km, uchodzi ona do Iłżanki w rejonie miejscowości Osuchów na 31,2 km. Gmina posiada gęstą sieć rzeczną. Funkcjonuje gęsta sieć rowów wskutek braku wystarczającego nadzoru działa jednostronnie, co prowadzi do znacznego przesuszenia jak i spadku ich produktywności, co w przyszłości ze względu na postępującą mineralizację grozi wyjąłowieniem znacznych obszarów. To niepokojące zjawisko zauważalne jest m.in. w dolinie rzeki Pacynki i Guzówki.

W gminie istnieje 18 zbiorników retencyjnych w postaci stawów, sadzawek o powierzchni 4,71 ha i pojemności 52,8 tys. m³. Do najważniejszych należą:

stawy:

- w m. Kuczki o powierzchni 2,34 ha,
- w m. Klwatka, o powierzchni 0,30 ha.

wody drobne:

- staw Małęczyn I – niewielki staw położony przy pętli końcowej autobusów komunikacji miejskiej Radomia
- staw Małęczyn II – przy ul. Ks.J. Ziębickiego przedzielony groblą;
- oczko wodne „Nowina” – śródpolne oczko wodne o powierzchni lustra około 80 m²;
- oczko wodne „Grzmucin” – przy strażnicy OSP;
- wyrobisko poźwirowe „Klwatka Królewska” – przy trasie Radom - Zwoleń
- stawy we wsi Kolonia Wojstawice - Wojstawice II
- oczko wodne przy drodze gruntowej z Kłonówka do Wojstawic
- staw w Kolonii Kuczki – przy strażnicy OSP
- staw w Kolonii Kuczki – przy plebanii Drożanki – Biały Ług
- Lipiny – Czarny Ług.

Cała gmina Gózd jest zlokalizowana na obszarze zbiornika nr 405 (Niecka Radomska (K2)). Jego cała powierzchnia obejmuje 3 220 km², z czego 400 km² podlega najwyższej ochronie (ONO – północno-wschodnie obrzeża gminy Gózd). Utwory wodonośne pochodzą z kredy (K2). Typ zbiornika szczelinowo-porowy. Średnia głębokość wynosi od 30 do 70 m, a szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 820.00 tys. m³/d. Na obszarze gminy ujmowane są dwa poziomy wodonośne: czwartorzędowy i kredowy.

Poziom wód holocenijskich stanowiących część wód poziomu czwartorzędowego występujący głównie w dolinach Gzówki i Pacynki jest zasilany głównie drogą infiltracji wód opadowych pluwalnie, co powoduje sezonowe wahania poziomu wód. należy również pamiętać, iż poziom ten ma kontakt z wodami cieków, co znajduje odzwierciedlenie w ich, jakości w zależności od stanu sanitarnego cieku. Plejstocenijski poziom wód gruntowych jest związany z sedymentacjami glacialnymi głównie z warstwami piaszczysto-żwirowymi reprezentującymi osady interglacialne⁴.

⁴ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla gminy Gózd na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Na terenie gminy występują następujące formy ochrony przyrody:

- *Kozienski Park Krajobrazowy im. Profesora Ryszarda Zaręby wraz z otuliną*
- *Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 - Ostoja Kozienska (kod obszaru PLB140013)*
- *Obszar Specjalne Ochrony Siedlisk - Puszcza Kozienska PLH 140035*
- *Pomnik przyrody – szt. 2*

Na obszarze gminy nie ma udokumentowanych złóż surowców mineralnych. W okresie holocenu w dolinach rzecznych powstały torfowiska i ukształtowały się piaszczysto - wirowe terasy zalewowe. Natomiast na powierzchni glin zwałowych nagromadziły się utwory zwietrzelinowe.

Powierzchnie gminy pokrywają gliny zwałowe piaszczyste oraz występujące wyspowo piaski, które tworzą tereny wydymowe fragmentami porośnięte lasem. W obszarach dolin rzecznych i zagłębień bezodpływowych występują torfy, namuły mineralne i organiczne oraz wody. Torfy w dolinach rzek Pacynki, Gzówki i Muchy posiadają małą miąższość⁵.

Realizatorami Aktualizacji Programu będą:

- Urząd Gminy Gózd,
- Radni,
- Sołtysi.

Uczestnicy niniejszego Programu to:

- właściciele nieruchomości, którymi są osoby fizyczne (również wspólnoty mieszkaniowe),
- gminne jednostki i zakłady organizacyjne.

Przewiduje się, że dzięki zwiększeniu świadomości mieszkańców, co do szkodliwości azbestu, realizacja Aktualizacji Programu odniesie oczekiwane skutki i doprowadzi do znacznego ograniczenia ilości użytkowanego azbestu na terenie gminy Gózd. Zależać to będzie od możliwości finansowych mieszkańców w kontekście zastąpienia wymienianego pokrycia dachowego.

11. INFORMACJE O ILOŚCI I STANIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE GMINY GÓZD

Zabudowania, gdzie zidentyfikowano wyroby azbestowe należą do osób fizycznych.

Z zebranych na podstawie inwentaryzacji danych przez UG Gózd wynika, że na terenie gminy na dzień 31.12.2011 r. występowało 424 703 m² wyrobów azbestowych.

Ilość wyrobów azbestowych, występujących na terenie gminy, przedstawiono w tabeli 2:

Tabela 2. Inwentaryzacja ilości azbestu na terenie gminy Gózd, w tym jednostek organizacyjnych gminy

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość wyrobów usuniętych w latach 2008 - 2011			Ilość wyrobów pozostałych do usunięcia w latach 2012 - 2032			Uwagi
		m ²	Mg	szt.	m ²	Mg	szt.	
1.	Gózd	2 439	41,46	2 217	423 421	6 774,74	384 928	plyty faliste azbestowo - cementowe dla budownictwa

⁵ Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla gminy Gózd na lata 2010 – 2013 z perspektywą do roku 2017

Razem		2 439	41,46	2 217	423 421	6 774,74	384 928
2.	Jednostki organizacyjne gminy Gózd	-	-	-	654,2	10,47	595
3.	Podmioty gospodarcze	-	-	-	628	10,05	570
Razem pkt. 1 i 2		-	-	-	424 075	6 785	385 523

Zródło UG Gózd

Średnia waga 1 m² płyt azbestowo - cementowych wynosi 16 kg

Tabela 3. Ilość wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Gózd

L.p.	Wyszczególnienie	Ilość wyrobów zawierających azbest [Mg]
1	Mieszkańcy gminy	6 774,74
2	Jednostki organizacyjne gminy	10,47
3	Podmioty gospodarcze	10,05
Razem		6 795,26

Tabela 4. Ilość i wskaźnik nagromadzenia wyrobów zawierających azbest w gminie Gózd

Ilość wyrobów zawierających azbest w gminie Gózd [Mg]	Wskaźnik nagromadzenia [Mg/km ²]
6 795,26	87,17

12. FINANSOWE ASPEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Usuwanie wyrobów zawierających azbest, szczególnie elementów budowlanych jest kosztowne i wymaga odpowiednich nakładów finansowych. Konieczne jest, zatem pozyskiwanie jak największego wsparcia finansowego dla wszystkich inicjatyw związanych z usuwaniem wyrobów i odpadów zawierających azbest.

W koszt likwidacji eternitu wchodzi:

- demontaż pokrycia lub wyrobów zawierających azbest,
- transport odpadu niebezpiecznego z miejsca rozbiórki do miejsca unieszkodliwienia poprzez składowanie,
- unieszkodliwienie poprzez składowanie odpadu niebezpiecznego na składowisku.

W Aktualizacji Programu założono, że usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie się odbywać ze wsparciem finansowym środków zewnętrznych np.: Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz ze środków budżetowych uchwalonych przez Radę Gminy na poszczególne lata. Ponadto Gmina będzie podejmować starania dla pozyskania środków z innych źródeł zewnętrznych, w tym funduszy strukturalnych Unii Europejskiej o ile będą dostępne.

13. METODY I KOSZTY REALIZACJI PROGRAMU

Zgodnie z zapisami Programu⁶ odpady zawierające azbest powstające na terenie województwa mazowieckiego mogą być deponowane na składowisku odpadów tj. Składowisko Odpadów Komunalnych w Rachocinie, Miasto Sierpc, ul. Traugutta 32.

Metody realizacji Programu.

Program jest elastyczny i otwarty. Tworząc koncepcję Programu przyjęto następujące założenia:

⁶ Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032

1. Uczestnikami Programu są mieszkańcy gminy Gózd, a w szczególności właściciele nieruchomości, których pokrycia dachowe wykonane są wyrobami azbestowymi.
2. Informacja o Programie jest ogólnie dostępna.
3. Metody realizacji Programu są następujące:
 - ulotki i plakaty o azbecie, jego szkodliwym działaniu i realizacji Programu,
 - informacje zamieszczane na stronie internetowej gminy,
 - informacje zamieszczane na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy,
 - informacje zamieszczane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy,
 - informacje przekazywane na zebraniach wiejskich oraz za pośrednictwem sołtysów.

W gminie Gózd wśród nieruchomości należących do osób fizycznych zidentyfikowano zabudowania, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest. Są to budynki gospodarcze, inwentarskie, garaże i budynki mieszkalne.

W celu ustalenia kosztów usunięcia wyrobów zawierających azbest uzyskano informację od firmy posiadającej zezwolenie na wytwarzanie tego typu odpadów.

Pod uwagę wzięta została cena demontażu azbestu, pakowania, transportu i unieszkodliwiania na składowisku. Ze względu na brak w powiecie radomskim odpowiedniego składowiska dla odpadów azbestowych firmy prowadzące działalność związaną z usuwaniem odpadów azbestowych wywożą te odpady na składowiska, z którymi mają podpisaną umowę. Na terenie powiatu radomskiego nie przewiduje się lokalizacji składowisk odpadów niebezpiecznych przyjmujących odpady azbestowe.

Środki finansowe na usuwanie azbestu powinny zostać uwzględnione w budżecie Gminy ze środków przeznaczonych na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

O kolejności usuwania wyrobów azbestowych powinny decydować wyniki stanu technicznego pokrycia dachowego. Pierwszorzędnie powinny zostać usunięte wyroby azbestowe, które w ocenie stanu technicznego uzyskały najwyższą ilość punktów.

Poniżej zaproponowane zostały warianty finansowania Aktualizacji Programu, obejmując gospodarstwa domowe osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej.

Koszt usunięcia 1m² wyrobów azbestowych - wynosi **9,50 zł netto**. Na kwotę tę składa się:

- cena demontażu **5 zł**.
- odbiór, transport, unieszkodliwianie **4,50 zł**.

Przy unieszkodliwianiu dużych ilości azbestu cena podlega negocjacji. Przybliżony łączny koszt usunięcia wyrobów azbestowo-cementowych z poszczególnych typów zabudowy w gminie Gózd wynosi, zatem:

Z zabudowań jednorodzinnych (od osób fizycznych):

$$424\ 075,20\ m^2 \times 9,5\ zł/m^2 = 4\ 028\ 713\ zł\ netto$$

Ogólny koszt związany z usunięciem wszystkich wyrobów azbestowych z terenu gminy Gózd wynosi: **4 028 713 zł netto**.

Ze względu na skalę występowania wyrobów azbestowych na terenie gminy, zaleca się uwzględnić problem dofinansowania usuwania azbestu ze środków źródeł zewnętrznych lub

środków budżetu gminy by zgodnie z Programem⁷ do 31 grudnia 2032 r. całkowicie usunąć azbest z obszaru Polski.

Poniżej zaproponowane zostały warianty finansowania Aktualizacji Programu, obejmując gospodarstwa domowe osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej.

WARIANT 1

Wariant 1 zakłada, że po przyjęciu Aktualizacji Programu w przypadku pozyskania przez Gminę dotacji, koszty związane z demontażem, transportem i unieszkodliwianiem (osobom fizycznym nieprowadzącym działalności gospodarczej) w wysokości uzależnionej od wielkości pozyskanych środków.

Pomoc finansowa w usuwaniu wyrobów azbestowych dotyczyć będzie właścicieli i zarządców zasobów mieszkaniowych, nieprowadzących działalności gospodarczej i polegać będzie na dofinansowaniu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.

Pozostałe koszty związane z zamontowaniem nowego pokrycia dachowego pokryje właściciel nieruchomości.

Należy podkreślić, że podmioty prowadzące roboty demontażowe, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest, zgodnie z przepisami prawa, powinny posiadać adekwatne pozwolenia.

WARIANT 2

Wariant 2 zakłada, że po przyjęciu Aktualizacji Programu, Gmina w miarę możliwości finansowych, (w tym przy udziale środków zewnętrznych) dofinansuje 80% wartości poniesionych kosztów związanych z usuwaniem azbestu (osobom fizycznym nieprowadzącym działalności gospodarczej), ale nie więcej niż kwota określona w Regulaminie zasad przyznawania dofinansowania działań polegających na likwidacji wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Gózd.

Właściciele nieruchomości muszą wziąć pod uwagę koszty związane z zakupem i założeniem nowego pokrycia dachowego.

Należy podkreślić, że podmioty prowadzące roboty demontażowe, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest, zgodnie z przepisami prawa, powinny posiadać adekwatne pozwolenia.

WARIANT 3

Wariant 3 zakłada, że po przyjęciu Aktualizacji Programu, Gmina w miarę możliwości finansowych dofinansuje 50% wartości poniesionych kosztów związanych z usuwaniem azbestu (osobom fizycznym nieprowadzącym działalności gospodarczej), ale nie więcej niż kwota określona w Regulaminie zasad przyznawania dofinansowania działań polegających na likwidacji wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Gózd.

Właściciele nieruchomości muszą wziąć pod uwagę koszty związane z zakupem i założeniem nowego pokrycia dachowego.

⁷ Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Podmioty prowadzące roboty demontażowe, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest, zgodnie z przepisami prawa, powinny posiadać adekwatne pozwolenia.

Realizacja zapisów w niniejszym Programie będzie możliwa po określeniu w budżecie Gminy odpowiednich środków na ten cel.

Pomoc finansowa w usuwaniu wyrobów azbestowych dotyczyć będzie właścicieli i zarządców zasobów mieszkaniowych nieprowadzących działalności gospodarczej. Pomoc ta polegać będzie na dofinansowaniu kosztów związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Gózd. Podmioty prowadzące roboty demontażowe, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest, zgodnie z przepisami prawa, powinny posiadać adekwatne pozwolenia.

Dofinansowanie zadania nastąpi po skompletowaniu odpowiednich dokumentów, tj. faktury za wykonaną usługę, dokumentu potwierdzającego zgłoszenie robót lub uzyskanie pozwolenia na budowę/rozbiórkę ze Starostwa Powiatowego w Radomiu, oświadczenie przedsiębiorcy usuwającego wyroby zawierające azbest o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, karty przekazania odpadu oraz protokołu zdawczo-odbiorczego potwierdzającego realizację zadania (sporządzonego przez pracownika Urzędu gminy Gózd).

Po przyjęciu Aktualizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy Gózd przez Radę Gminy, zarządzeniem Wójta powinien zostać przyjęty Regulamin zasad przyznawania dofinansowania działań polegających na likwidacji wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Gózd, w oparciu o środki pochodzące z budżetu Gminy ze środków przeznaczonych na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki komunalnej i in.

14. WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRZEPISÓW BHP W ZAKRESIE BEZPIECZNEGO USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH

Wyroby zawierające azbest znajdujące się w budynkach nie są samoczynnym zagrożeniem dla jego mieszkańców, nie muszą być bezwzględnie usuwane z obiektu. Ważne jest, aby były one prawidłowo eksploatowane, tj. zgodnie ze swoim przeznaczeniem i zgodnie z zaleceniami dotyczącymi użytkowania wyrobów azbestowych lub ich opisem technicznym, ewentualnie gwarancją. W celu przedłużenia użytkowania wyrobów zawierających azbest i zachowania ich dobrego stanu możliwa jest impregnacja lub pomalowanie. Dotyczy to tylko wyrobów, które są w dobrym stanie technicznym i których powierzchnia jest czysta. Są to mimo wszystko rozwiązania tymczasowe, gdyż jedynie przesuwają w czasie istniejący problem, nie rozwiązując go. Z kolei wyroby typu: izolacje azbestowe, tektury, sznury itp. oraz wyroby znajdujące się wewnątrz obiektów, zwłaszcza wyroby w obiektach systematycznie użytkowanych, należy bezwarunkowo usunąć. Właściciel (zarządca) obiektów i urządzeń budowlanych z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest powinien dokonać ich przeglądu technicznego, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649 z późn. zm.) oraz rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 Nr 8, poz. 92).

Szczegółowe wymagania techniczne w zakresie oczyszczania pomieszczeń, w których znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest, określa projekt techniczny usuwania lub wymiany wyrobów zawierających azbest na wyroby bezazbestowe wraz z harmonogramem prac, sporządzony na koszt wykorzystującego instalację lub urządzenie. Projekt i harmonogram, sporządza się przed każdym oczyszczaniem instalacji lub urządzenia zawierającego azbest. Nadto, uwzględniają one w szczególności wykonanie pomiarów stężenia pyłów zawierających azbest w środowisku pracy, przed wykonaniem i po wykonaniu prac. Dodatkowy pomiar stężenia pyłów zawierających azbest przed wykonaniem prac nie jest wymagany, o ile aktualne są pozytywne wyniki pomiarów wynikające z corocznego planu kontroli, jakości powietrza.

Jeżeli przy usuwaniu, demontażu i rozbiórce elementów azbestowych lub materiałów zawierających azbest nie wystąpi naruszenie ani wymiana fragmentów konstrukcji budynku oraz gdy nie ulegnie zmianie wygląd elewacji, to pozwolenie na budowę, będące jednocześnie pozwoleniem na rozbiórkę, nie jest wymagane. W przeciwnym wypadku uzyskanie takiego pozwolenia jest konieczne.

W celu zapewnienia warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania, wykonawca prac obowiązany jest do:

- 1) izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska;
- 2) ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m, przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska;
- 3) umieszczenia w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych o następującej treści: "Uwaga! Zagrożenie azbestem"; w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit treść tablic informacyjnych powinna być następująca: "Uwaga! Zagrożenie azbestem - krokidolitem";
- 4) zastosowania odpowiednich środków technicznych ograniczających do minimum emisję azbestu do środowiska;
- 5) zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- 6) codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro;
- 7) izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- 8) stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu (komora dekontaminacyjna), przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń;
- 9) zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest prowadzi się w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska oraz powodujący zminimalizowanie pylenia poprzez:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy;
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe;
- odspajanie materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze;
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza w przypadku stwierdzenia występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w środowisku pracy, w miejscach prowadzonych prac, w tym również z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- codzienne zabezpieczanie zdemontowanych wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz ich magazynowanie na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu.

Wykonawca usuwający azbest zobowiązany jest złożyć właścicielowi/zarządcy nieruchomości pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonanych prac i oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego. Oświadczenie to przechowuje się przez okres, co najmniej 5 lat. Ponadto wykonawca pakuje i przygotowuje odpady azbestowe do transportu.

Transport wyrobów i odpadów zawierających azbest, należy wykonać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska, w szczególności przez:

- 1) szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1 000 kg/m³;
- 2) zestalenie przy użyciu cementu, a następnie po utwardzeniu szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm odpadów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1 000 kg/m³;
- 3) szczelne opakowanie odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych, jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1 000 kg/m³ w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczenie w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelne zamknięcie;
- 4) utrzymywanie w stanie wilgotnym odpadów w trakcie ich przygotowywania do transportu;
- 5) oznakowanie opakowań;
- 6) magazynowanie przygotowanych do transportu opakowań w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych.

Odpady można przekazać tylko podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów azbestowych i transportu tych odpadów. Prawidłowość wykonywanych działań w tym zakresie powinna być potwierdzona kartami ewidencji i przekazania odpadów.

15. MONITORING I OCENA REALIZACJI PROGRAMU

Elementem zarządzania Aktualizacji Programu będzie systematyczne monitorowanie. W tym celu realizacja będzie oceniana wg. wskaźników zawartych w poniższej tabeli:

Tabela 5. Wskaźniki monitorowania Programu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka
1.	Ilość zdemontowanych wyrobów zawierających azbest	a) w zabudowie jednorodzinnej
		b) w obiektach użyteczności publicznej
2.	Ilość unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest	Mg/rok
3.	Stopień usunięcia wyrobów azbestowych	%
4.	Stopień wykorzystania środków finansowych zaplanowanych na realizację Programu w danym roku	%
5.	Ilość dzikich wysypisk zawierających azbest	szt.

W ramach działań monitoringowych zostaną określone zmiany ilości wyrobów zawierających azbest w gminie Gózd w kolejnych latach realizacji oraz wysokość środków przeznaczonych na ten cel w następującym zakresie:

- ✓ ilość unieszkodliwionych w danym roku wyrobów zawierających azbest,
- ✓ ilość wyrobów pozostałych jeszcze do usunięcia,
- ✓ wysokość środków przeznaczonych w danym roku na usunięcie wyrobów zawierających azbest.

Corocznie będzie przedkładane Radzie Gminy sprawozdanie będące podsumowaniem rzeczowo - finansowym realizacji zadań określonych w proj. Aktualizacji Programu. Podsumowanie to winno być wykonane przy uwzględnieniu podanych wskaźników monitorowania (tab.5).

Realizacja Aktualizacji Programu jest działaniem w związku z tym zakłada się jego aktualizację celem dostosowania się do zmieniających się warunków prawnych, finansowych i zmieniających możliwości realizacyjnych.

16. HARMONOGRAM RZECZOWY DO REALIZACJI USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY GÓZD W LATACH 2012 – 2032

Harmonogram zadań do realizacji usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Gózd w latach 2012 – 2032, przedstawia tabela 6:

Tabela 6. Harmonogram zadań do realizacji usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Gózd

Lp.	Nazwa zadania	Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania	Potencjalne źródła realizacji zadania	Termin realizacji zadania
1.	Przeprowadzenie szkoleń i akcji informacyjno-edukacyjnych na temat szkodliwości wyrobów zawierających azbest i konieczności bezpiecznego ich usuwania	Gmina	Budżet gminy	Praca ciągła
2.	Zorganizowanie akcji wywozu odpadów zawierających azbest z terenu gminy na składowisko odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym	Gmina	Budżet gminy	2012 - 2032
3.	Pozyskiwanie środków finansowych na realizację programu w celu dofinansowania indywidualnych mieszkańców w zakresie organizowania akcji wywozu odpadów zawierających azbest z terenu gminy na składowisko odpadów lub ich przetwarzania w urządzeniu przewoźnym w ramach środków krajowych.	Gmina	WFOŚ i GW i in.	2012- 2032
4.	Monitoring procesu usuwania wyrobów zawierających azbest	Gmina	-----	Praca ciągła

		Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego		
5.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów użyteczności publicznej, terenów publicznych	Gmina	WFOS i GW i in.	2012- 2032
6.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z budynków mieszkalnych i gospodarczych lub oczyszczenie terenu nieruchomości z odpadów zawierających azbest	Właściciele obiektów budowlanych	Budżet gminy, WFOŚ i GW i in.	2012 – 2032
7.	Aktualizacja gminnego programu usuwania wyrobów zawierających azbest	Gmina	Budżety gminy	2012 - 2032
8.	Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest, z wykorzystaniem Elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest (wojewódzka baza danych o wyrobach i odpadach zawierających azbest WBDA)	Gmina	Budżety gminy	2012
9.	Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów azbestowych, z wykorzystaniem Elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest (wojewódzka baza danych o wyrobach i odpadach zawierających WBDA)	Gmina	Budżety gminy	2013 - 2032
10.	Prowadzenie ewidencji usuwania wyrobów zawierających azbest	Gmina, właściciele obiektów budowlanych	Budżet gminy, właściciele nieruchomości	2012- 2032

17. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Niniejsza aktualizacja, wynika z zapisów Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, przyjętego Uchwałą Rady Ministrów nr 122/09 z dnia 14 lipca 2009, zmienioną Uchwałą Rady Ministrów nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010.

Za bardzo ważne w Aktualizacji Programu uznano zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu.

Zwrócono także szczególną uwagę w Aktualizacji na wykonywaniu prac polegających na usuwaniu wyrobów azbestowych przede wszystkim przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, a także przez właścicieli nieruchomości w zakresie demontażu po uprzednim przeszkoleniu, dla wyeliminowania zagrożeń wynikających z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z głównych celów proj. Aktualizacji Programu jest minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu.

Zaproponowana w Aktualizacji przez Gminę m.in. forma dofinansowania dla właścicieli obiektów zawierających azbest, stawia, jako warunek pomocy, spełnienie wszystkich wymogów formalnych dotyczących informowania o tych wyrobach oraz prowadzenia prac przy usuwaniu azbestu.

Wnioski:

1. Na terenie gminy Gózd zinwentaryzowana ilość wyrobów zawierających azbest na koniec 2011 roku wynosiła około 424 703 m² (w tym na obiektach osób fizycznych 423 421 m²).
2. Podstawowym celem proj. Aktualizacji Programu jest usunięcie do roku 2032 wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Gózd oraz ich zgodne z

- obowiązującymi przepisami unieszkodliwienie poprzez składowanie lub przetwarzanie odpadów w urządzeniach przewoźnych.
3. Aktualizacja Programu zakłada, że koszty usunięcia i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest głównie pokrywane będą przez Gminę przede wszystkim przy udziale środków zewnętrznych, lub wspólnie z właścicielami nieruchomości (osoby fizyczne).
 4. Niniejszy proj. Programu Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest na lata 2012 – 2032 dla gminy Gózd - aktualizacja będzie stanowić podstawę ubiegania się przez mieszkańców gminy (tj. osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej) o środki finansowe na cele związane z usuwaniem i unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest

18. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 – Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

Załącznik nr 2 – Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest.

Załącznik nr 3 – Wzór „Oznakowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest oraz rur azbestowo-cementowych”.

Załącznik nr 4 - Wzór „Oznakowania dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczonych trwale przed emisją włókien azbestu”

Załącznik nr 5 - Wzór „Karty ewidencji odpadu”.

Załącznik nr 6 - Wzór „Karty przekazania odpadu”

Załącznik nr 7 - Program przeznaczania środków WFOŚiGW w Warszawie na dofinansowanie działań z zakresu usuwania i unieszkodliwiania azbestu na terenie Województwa Mazowieckiego Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie zwany dalej WFOŚiGW

Załącznik nr 1 – Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

OCENA stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/objektu/urządzenia budowlanego/installacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca/objektu/urządzenia budowlanego/installacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy¹⁾:

Numer działki ewidencyjnej²⁾:

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:

Nazwa, rodzaj wyrobu³⁾:

Ilość wyrobów⁴⁾:

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
	2	3	4
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wentylacji pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	

1	2	3	4
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stale lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nie użytkowano (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

- Stopień pilności I** od 120 punktów
wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie
- Stopień pilności II** od 95 do 115 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku
- Stopień pilności III** do 90 punktów
wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....
Oceniający
(nazwisko i imię)

.....
Właściciel/Zarządca
(podpis)

.....
(miejscowość, data)

.....
adres lub pieczęć z adresem

Objaśnienia:

- ¹⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- ²⁾ Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- ³⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i płącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obróbrane,
 - szczeliki azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.
- ⁴⁾ Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).
- ⁵⁾ Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.

Załącznik nr 2 – WZÓR INFORMACJI O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:
.....
.....
2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:
.....
.....
3. Rodzaj zabudowy³⁾:
.....
4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:
.....
5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:
.....
6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:
.....
.....
7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:
.....
8. Stopień pilności⁷⁾:
.....
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾:
 - a) nazwa i numer dokumentu:
.....
 - b) data ostatniej aktualizacji:
.....
10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:
.....
11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:
.....

.....
(podpis)

data

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0, 1 % lub więcej azbestu.

²⁾ Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.

³⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.

⁴⁾ Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.

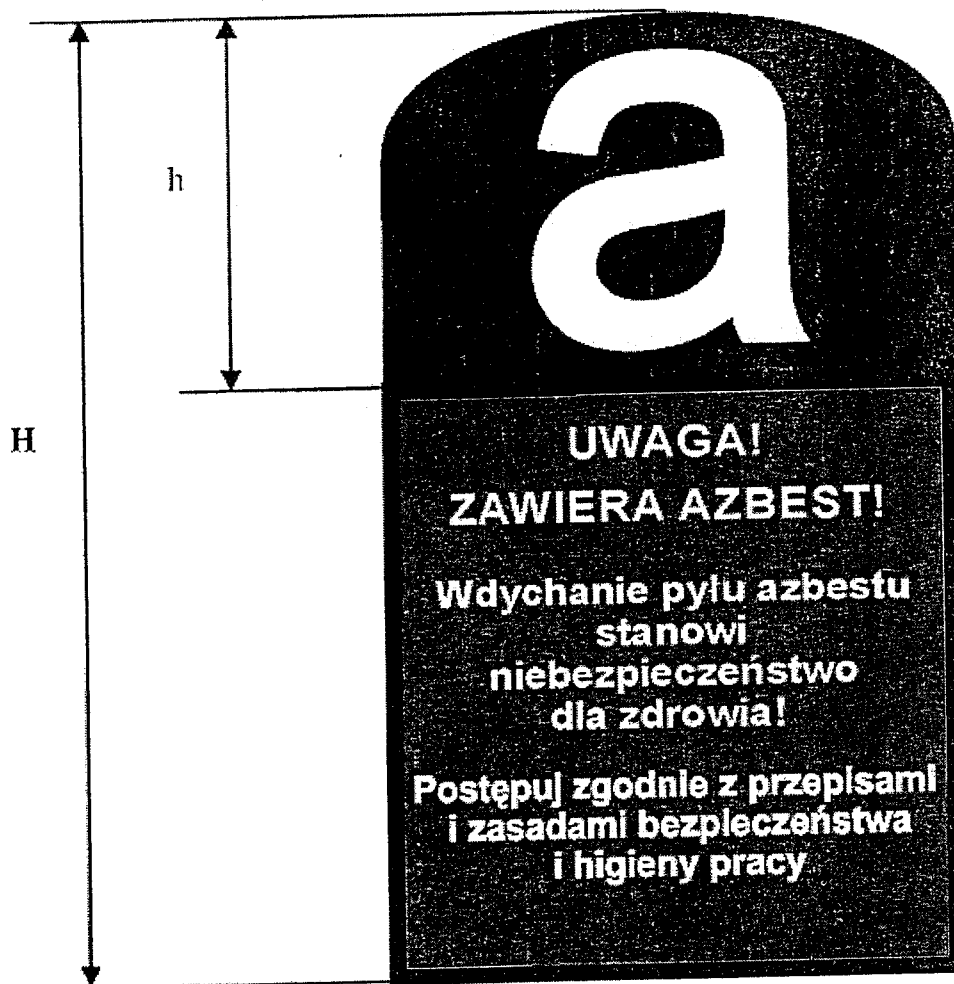
⁵⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,

- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
 - drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać, jakie.
- ⁶⁾ Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).
- ⁷⁾ Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).
- ⁸⁾ Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

Załącznik nr 3 – wzór „OZNAKOWANIA INSTALACJI LUB URZĄDZEŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST ORAZ RUR AZBESTOWO-CEMENTOWYCH”

Pomieszczenie zawiera azbest*

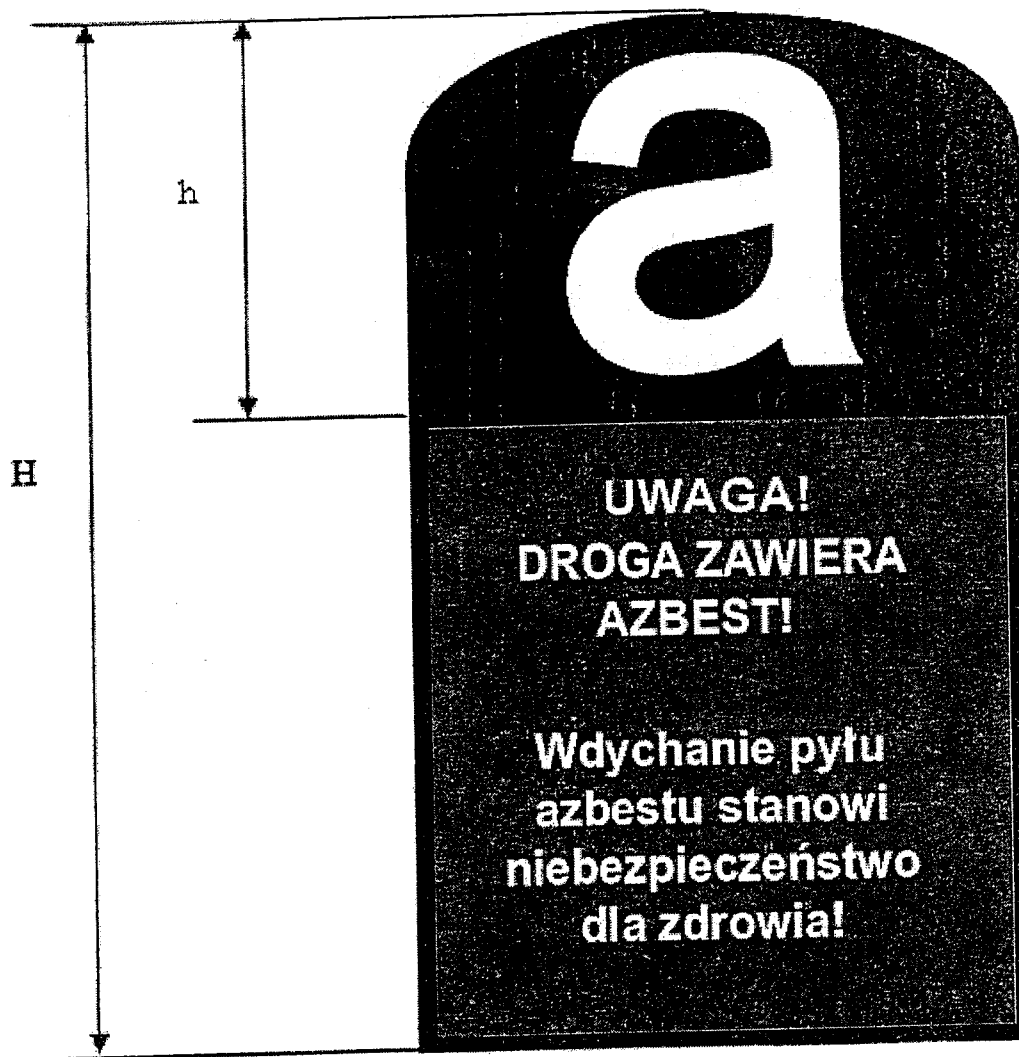

*Tylko w przypadku oznakowania pomieszczenia w związku z brakiem możliwości trwałego umieszczenia oznakowania na instalacji lub urządzeniu zawierającym azbest.

Wszystkie instalacje lub urządzenia zawierające azbest oraz rury azbestowo-cementowe powinny być oznakowane w następujący sposób:

- 1) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno mieć wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i $\frac{1}{2}H$ szerokości;
- 2) oznakowanie powinno składać się z:
 - a) części górnej ($h = 40\% H$) zawierającej literę "a" w białym kolorze na czarnym tle,
 - b) części dolnej ($60\% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny;
 - 3), jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot "zawiera azbest" powinien być zastąpiony zwrotem "zawiera krokidolit/azbest niebieski".

Załącznik nr 4 - wzór „OZNAKOWANIA DRÓG UTWARDZONYCH ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST PRZED WEJŚCIEM W ŻYCIE USTAWY Z DNIA 19 CZERWCA 1997 R. O ZAKAZIE STOSOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST, ALE NIEZABEZPIECZONYCH TRWALE PRZED EMISJĄ WŁÓKIEŃ AZBESTU”

Wszystkie drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu, powinny być oznakowane w następujący sposób:

- 1) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno mieć wymiary: , co najmniej 30 cm wysokości (H) i $\frac{1}{2}H$ szerokości;
- 2) oznakowanie powinno składać się z:
 - a) części górnej ($h = 40\% H$) zawierającej literę "a" w białym kolorze na czarnym tle,
 - b) części dolnej ($60\% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny.

Załącznik nr 5 – wzór „KARTY EWIDENCJI ODPADU”

KARTA EWIDENCJI ODPADU ¹⁾		Nr karty	Rok kalendarzowy
Kod odpadu ²⁾			
Rodzaj odpadu ²⁾			
Procentowa zawartość PCB w odpadzie ³⁾			
Posiadacz odpadów ⁴⁾			
Adres posiadacza odpadów ⁵⁾			
Województwo	Gmina	Telefon służbowy	Faks służbowy
Ulica	Nr domu	Nr lokalu	Kod pocztowy
Miejsce prowadzenia działalności ⁶⁾			
Województwo	Gmina	Telefon służbowy	Faks służbowy
Ulica	Nr domu	Nr lokalu	Kod pocztowy
Działalność w zakresie: ⁷⁾		Od ☐	Ok ☐
		Zb ☐	Un ☐
Gospodarowanie odpadami			
Miesiąc wytworzonych odpadów [Mg] ^{8,9)}	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg] ^{8,10,11)}	we własnym zakresie	
		masa [Mg] ^{8,13)}	metoda odzysku R ¹⁴⁾
Masa przyjętych odpadów [Mg] ⁸⁾	Nr karty przekazania odpadu ¹²⁾	odpady przekazane	
		masa [Mg] ⁸⁾	nr karty przekazania odpadu ¹⁶⁾
imię i nazwisko osoby sporządzającej			

Objaśnienia:

¹⁾ W przypadku wytwarzania, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów należy sporządzać osobną kartę ewidencji odpadu dla każdego miejsca prowadzenia działalności, z wyjątkiem usług, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt. 22 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. W przypadku odbierania odpadów komunalnych należy sporządzić osobno kartę dla każdej gminy, z terenu, której odpady komunalne są odbierane. Nie dotyczy komunalnych osadów ściekowych stosowanych w celach.

o których mowa w art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, prowadzącego zakład przetwarzania, o którym mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495, z późn. zm.), w zakresie odpadów powstałych w wyniku demontażu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, oraz prowadzącego stację demontażu i prowadzącego punkt zbierania pojazdów, o których mowa w ustawie z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202, z późn. zm.), w zakresie gospodarowania pojazdami wycofanymi z eksploatacji.

²⁾ Zgodnie z katalogiem odpadów stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).

³⁾ Dotyczy działalności w zakresie unieszkodliwiania PCB.

⁴⁾ Podać imię i nazwisko lub nazwę posiadacza odpadów. W przypadku odbierania odpadów komunalnych posiadaczem obowiązującym do wypełnienia karty ewidencji odpadu jest przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.

⁵⁾ Podać adres zamieszkania lub siedziby posiadacza odpadów.

⁶⁾ Podać adres miejsca prowadzenia działalności. W przypadku posiadania decyzji na prowadzenie działalności na terenie całego kraju lub na określonym obszarze należy wskazać adres siedziby lub miejsca zamieszkania posiadacza odpadów. W przypadku przedsiębiorcy, który uzyskał zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, należy podać województwo i gminę.

⁷⁾ Zaznaczyć symbolem X właściwy kwadrat: W - wytwarzanie odpadów, Zb - zbieranie odpadów, Od - odzysk, Un - unieszkodliwianie odpadów, Ok. - odbieranie odpadów komunalnych.

⁸⁾ Podać masę odpadów z dokładnością, co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.

⁹⁾ Nie dotyczy odpadów komunalnych.

¹⁰⁾ Odpady komunalne w rozumieniu definicji zawartej w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.

¹¹⁾ Wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.

¹²⁾ Podać nr karty przekazania, na podstawie której odpad został przyjęty. W przypadku przywozu odpadów na terytorium kraju należy wpisać "Przywóz do RP". W przypadku przyjmowania odpadów z innego miejsca prowadzenia działalności danego posiadacza odpadów należy wskazać to miejsce, podając województwo, nazwę miejscowości, ulicę, nr domu i lokalu. W przypadku przyjmowania odpadów od posiadacza zwolnionego z obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów rubryka pozostaje niewypełniona.

¹³⁾ Podać masę odpadów zagospodarowanych we własnym zakresie.

¹⁴⁾ Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.

¹⁵⁾ Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.

¹⁶⁾ Podać nr karty przekazania odpadu, którą został przekazany innemu posiadaczowi odpadów. W przypadku wywozu odpadów poza terytorium kraju należy wpisać "Wywóz poza RP". W przypadku przekazania odpadów osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym niebędącym przedsiębiorcami do wykorzystania na własne potrzeby zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach należy wpisać "Przekazane os. fiz.". W przypadku przekazywania do innego miejsca prowadzenia działalności danego posiadacza odpadów należy wskazać to miejsce, podając województwo, nazwę miejscowości, ulicę, nr domu i lokalu.

Załącznik nr 6 – wzór „KARTY PRZEKAZANIA ODPADU”

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU		Nr karty ¹⁾	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{2,3)}	Transportujący odpad ^{2,4)}	Posiadacz odpadów, który przyjmuje odpad ²⁾	
Adres ⁵⁾	Adres ^{5,6)}	Adres ⁵⁾	
Nr REGON ⁶⁾	Nr REGON ^{6, 7)}	Nr REGON ⁶⁾	
Miejsce przeznaczenia odpadów ⁸⁾			
Rodzaj procesu przetwarzania, któremu powinien zostać poddany odpad ⁹⁾			
Wnoszę o wydanie dokumentu potwierdzającego odzysk lub recykling ¹⁰⁾			
Kod odpadu ¹¹⁾		NIE ☐	
Data/miesiąc ^{12,13)}		TAK ☐	
Rodzaj odpadu ¹¹⁾		NIE ☐	
Masa przekazanych odpadów [kg] ¹⁴⁾		NIE ☐	
Data/miesiąc ^{12,13)}		NIE ☐	
Potwierdzam przekazanie odpadu		Potwierdzam wykonanie usługi transportu ^{4,6)}	
data, pieczęć i podpis		data, pieczęć i podpis	
Potwierdzam przekazanie odpadu		Potwierdzam przejęcie odpadu	
data, pieczęć i podpis		data, pieczęć i podpis	

Objaśnienia:

1) Numer jest nadawany przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.

2) Podać imię i nazwisko lub nazwę podmiotu.

3) W przypadku odpadów komunalnych do wypełnienia karty przekazania odpadu jest obowiązany przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.

- ⁴⁾ Dotyczy przedsiębiorcy transportującego odpady, niebędącego posiadaczem odpadów, działającego na zlecenie innego posiadacza odpadów, który zlecił mu wykonanie usługi transportu odpadów.
- ⁵⁾ Podać adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.
- ⁶⁾ O ile posiada.
- ⁷⁾ W przypadku, gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich transportujących odpad z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- ⁸⁾ Podać adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu transportującemu odpady.
- ⁹⁾ Dotyczy stacji demontażu w przypadku przekazywania odpadów powstałych w wyniku demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Podać symbol R lub D. Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- ¹⁰⁾ Dotyczy dokumentów wystawianych przez prowadzących odzysk lub recykling na podstawie ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz. U. Z 2007 r. Nr 90, poz. 607, z późn. Zm.).
- ¹¹⁾ Zgodnie z katalogiem odpadów stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
- ¹²⁾ W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu.
- ¹³⁾ Karta może być stosowana, jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego transportującego odpady temu samemu posiadaczowi odpadów.
- ¹⁴⁾ Podać masę odpadów z dokładnością, co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- ¹⁵⁾ Dotyczy odpadów niebezpiecznych.

Załącznik nr 7 - Program przeznaczania środków WFOŚiGW w Warszawie na dofinansowanie działań z zakresu usuwania i unieszkodliwiania azbestu na terenie Województwa Mazowieckiego Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie zwany dalej WFOŚiGW, działając w oparciu o:

1. Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 129, poz. 902 z późn. zm.),
2. Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późn. zm.),
3. Ustawę z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20 z późn. zm.),
4. „Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015” z 15 października 2007 roku - Załącznik nr 23 - Program usuwania wyrobów zawierających azbest ustanowiony Uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego Nr 164/2007 z dnia 15.10.2007 r.,
5. „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” przyjęty w dniu 14.07.2009 r. przez Radę Ministrów,
6. „Zasady udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie”,

przyjął Uchwałą Rady Nadzorczej nr 31/11 z dnia 06.06.2011 roku „Program przeznaczania środków WFOŚiGW na dofinansowanie działań z zakresu usuwania i unieszkodliwiania azbestu na terenie Województwa Mazowieckiego”, o następującej treści:

§ 1

Program określa szczegółowe procedury przyznawania dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na działania z zakresu usuwania i unieszkodliwiania azbestu.

§ 2

Wnioskodawca ubiegający się o uzyskanie dofinansowania dla zadań związanych z usuwaniem i unieszkodliwianiem azbestu składa wniosek na aktualnie obowiązujących drukach WFOŚiGW odpowiednich dla rodzaju beneficjenta.

§ 3

Warunkiem niezbędnym do uzyskania dofinansowania przez jednostki samorządu terytorialnego jest przedłożenie „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest”.

§ 4

Kompletne wnioski o dofinansowanie będą rozpatrywane według kolejności złożenia do czasu wyczerpania środków wydzielonych w planie finansowym na ochronę ziemi na dany rok.

§ 5

1. Zadania polegające na usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu mogą być dofinansowane w formie dotacji oraz w formie pożyczki w wysokości do 100% kosztów kwalifikowanych.
2. Koszty kwalifikowane stanowią:
 - a. koszt demontażu płyt azbestowych;
 - b. koszt przewiezienia azbestu z miejsca demontażu do miejsca unieszkodliwienia;
 - c. koszt unieszkodliwienia azbestu;
 - d. koszt zbiórki azbestu.
3. Środki Funduszu nie mogą być przeznaczone na wykonanie nowych pokryć dachowych.

§ 6

Dofinansowaniem mogą być objęte obiekty, dla których właściciel, zarządca lub użytkownik sporządził i złożył marszałkowi lub odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta „Informację o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania” - zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 roku w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 8, poz. 31 z 2011 r.).

§ 7

1. Beneficjentami środków WFOŚ i GW mogą być osoby prawne, osoby fizyczne oraz jednostki organizacyjne administracji publicznej nieposiadające osobowości prawnej, a także związki celowe tych osób.

2. Osoby prawne oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą składają wnioski indywidualne o przyznanie dofinansowania (na formularzu wniosku).

3. Osoby fizyczne (w tym wspólnoty mieszkaniowe) nieprowadzące działalności gospodarczej składają wnioski o dofinansowanie za pośrednictwem gminy.

4. Dopuszcza się możliwość złożenia przez gminę jednego wniosku obejmującego zarówno obiekty stanowiące własność osób fizycznych jak i obiekty będące własnością gminy.

§ 8

1. Wnioskodawca ubiegający się o dofinansowanie (dysponujący obiektem na cele budowlane) zobowiązany jest uzyskać od właściwych organów administracji architektoniczno-budowlanej prawomocne decyzje administracyjne związane z zakresem wykonywanych prac.

2. Prace związane z usuwaniem i unieszkodliwianiem azbestu muszą być wykonywane przez firmę posiadającą stosowne zezwolenia na wytwarzanie, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest.

3. Wnioskodawca ubiegający się o dofinansowanie powinien dokonać wyboru wykonawcy zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010r. Nr 113, poz. 759 z późn. zm.).

§ 9

1. Wypłata środków odbywa się w ramach umów cywilno - prawnych po złożeniu przez wnioskodawcę następujących dokumentów:

a. dokumenty finansowe (faktury) potwierdzające wykonanie zadania,

b. oświadczenia wykonawcy o prawidłowym wykonaniu prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych, (zgodnie z § 8 ust. 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., Nr 71, poz. 649 z późn. zm.).

§ 10

1. Po zakończeniu zadania Beneficjent przedkłada rozliczenie końcowe (zgodnie z obowiązującym wzorem w WFOŚ i GW).
2. Jako potwierdzenie wykonania zadania oraz osiągnięcia zakładanych efektów ekologicznych i rzeczowych wnioskodawca zobowiązany jest przedłożyć m.in.:
 - a. kserokopie kart przekazania odpadów zawierających azbest w celu ich unieszkodliwienia na odpowiednim składowisku odpadów azbestowych,
 - b. pozostałe faktury wraz z kopiami przelewów, jeśli nie były dołączone do rozliczenia transz dofinansowania.

§ 11

1. Możliwe jest otrzymanie dofinansowania działań z zakresu unieszkodliwiania azbestu na terenie województwa mazowieckiego w ramach trybu nadzwyczajnego.
2. Tryb nadzwyczajny stosowany jest dla zadań z zakresu unieszkodliwiania azbestu związanych z usuwaniem skutków działania żywiołów.
3. Pomoc otrzymana w ramach trybu nadzwyczajnego będzie udzielana w formie dotacji w wysokości do 100% kosztów kwalifikowanych.
4. Wnioskodawca ubiegający się o dofinansowanie w ramach trybu nadzwyczajnego zobowiązany jest do przedstawienia protokołu poświadczającego poniesienie szkód wywołanych działaniem żywiołu potwierdzonego przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego dla obszaru gminy, na którym realizowane jest przedmiotowe zadanie.

§ 12

1. W ramach rozliczenia środków przyznanych w trybie nadzwyczajnym będą również akceptowane faktury dotyczące kosztów kwalifikowanych, które zostały wystawione przed datą podjęcia decyzji przez Zarząd o przyznaniu dofinansowania - jednakże po dacie wystąpienia działania żywiołu.
2. Ubieganie się o dofinansowania w ramach trybu nadzwyczajnego może odbywać się w okresie 6 miesięcy od daty wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia spowodowanego działaniem żywiołu.

§ 13

1. Fundusz udzielając dofinansowania w ramach trybu nadzwyczajnego może zastosować uproszczoną procedurę rozpatrywania wniosków tj.:
 - a. wniosek szczegółowy o dofinansowanie może zostać rozpatrzony bez umowy z wykonawcą, jednakże uzupełnienie dokumentów o umowę z wykonawcą musi nastąpić przed datą wypłaty środków finansowych,

b. w przypadku, gdy wykonywane roboty budowlane wymagają zgłoszenia właściwemu organowi architektoniczno - administracyjnemu, przyznanie dofinansowania może nastąpić bez prawomocnych decyzji administracyjnych (uzupełnienie jak pkt. a).
W sprawach nieuregulowanych niniejszym „Programem” stosowane będą „Zasady udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji ze środków WFOŚiGW w Warszawie” obowiązujące na dzień podjęcia decyzji o dofinansowaniu.

§ 14

W sprawach nieuregulowanych niniejszym „Programem” stosowane będą „Zasady udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji ze środków WFOŚiGW w Warszawie” obowiązujące na dzień podjęcia decyzji o dofinansowaniu.

§ 15

W przypadku uzyskania dofinansowania na realizację zadania z zakresu usuwania i unieszkodliwiania azbestu Wnioskodawca zobowiązany będzie do promowania Funduszu poprzez zamieszczenie informacji o uzyskanym dofinansowaniu.

§ 16

Data obowiązywania 06.06.2011r

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY GÓZD

mgr inż. Waldemar Zaczek